RĪGAS VALSTS 1. ĢIMNĀZIJA

Raiņa bulvāris 8, Rīga, LV-1050, tālrunis 67227412, e-pasts: rv1g@riga.lv

IEKŠĒJIE NOTEIKUMI

Rīgā

30.09.2026. Nr. GV1-26-5-nts

Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas akadēmiskā godīguma kārtība

Izdota saskaņā ar Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas nolikumu un Ģimnāzijas iekšējiem normatīvajiem aktiem, kas regulē mācību sasniegumu vērtēšanu un mākslīgā intelekta izmantošanu.

I. Vispārīgie jautājumi

1. Akadēmiskā godīguma kārtība (turpmāk – Kārtība) nosaka akadēmiskā godīguma principus, akadēmiski godīgas un negodīgas rīcības formas, skolēnu un pedagogu tiesības un pienākumus, kā arī iespējamu akadēmiskā godīguma pārkāpumu izvērtēšanas kārtību Rīgas Valsts 1. ģimnāzijā (turpmāk – Ģimnāzija).

2. Kārtības mērķis ir stiprināt akadēmiskā godīguma kultūru un veicināt godīgu, patstāvīgu, atbildīgu un jēgpilnu mācīšanos.

3. Kārtība attiecas uz Ģimnāzijas 7.–12. klašu skolēniem un pedagogiem.

4. Akadēmiskais godīgums ir godīga un atbildīga rīcība mācību procesā, kas balstīta patstāvībā, atbildībā, cieņā, taisnīgumā, uzticēšanās un atklātības principos un kas ļauj objektīvi novērtēt skolēna zināšanas, prasmes un paša paveikto darbu.

5. Akadēmiski godīga rīcība nozīmē, ka skolēns iesniedz savu darbu, ievēro uzdevuma izpildes nosacījumus, korekti norāda izmantotos avotus un saņemto palīdzību, nošķir savu ieguldījumu no citu personu un mākslīgā intelekta (turpmāk – MI) radīta satura un spēj izskaidrot darba saturu un tapšanas procesu.

6. Akadēmiskais negodīgums ir rīcība, kuras rezultātā skolēns iegūst vai mēģina iegūt nepamatotu priekšrocību mācību procesā vai vērtēšanā, maldina par sava darba autorību vai tapšanas procesu vai neatļauti ietekmē cita skolēna sniegumu.

7. Akadēmiskā godīguma ievērošana ir kopīga atbildība. Pedagogs nosaka skaidrus uzdevuma nosacījumus un māca akadēmiskā godīguma prasmes, bet skolēns ir atbildīgs par savā vārdā iesniegto darbu un uzdevuma nosacījumu ievērošanu.

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

II. Akadēmiskā negodīguma formas

8. Plaģiāts – citas personas ideju, teksta, argumentu, risinājumu, datu, attēlu vai cita intelektuālā darba izmantošana, nenorādot avotu un radot iespaidu, ka tas ir paša skolēna radīts.

9. Darba piesavināšanās – citas personas pilnībā vai daļēji izstrādāta darba iesniegšana kā sava darba.

10. Neatļauta sadarbība – kopīga uzdevuma veikšana vai palīdzības saņemšana situācijā, kurā pedagogs noteicis individuālu un patstāvīgu darba izpildi.

11. Neatļautas palīdzības sniegšana – sava darba, atbilžu, risinājumu vai cita materiāla nodošana citam skolēnam, ja tas ļauj viņam iegūt nepamatotu priekšrocību.

12. Norakstīšana un neatļautu palīglīdzekļu izmantošana – neatļautu materiālu, ierīču, saziņas līdzekļu, citu personu palīdzības, digitālo rīku vai MI izmantošana pārbaudes darbā vai citā patstāvīgi veicamā darbā.

13. Datu fabricēšana vai falsificēšana – neiegūtu datu, rezultātu, aptauju, eksperimentu, novērojumu, interviju vai citu pierādījumu radīšana, mainīšana vai uzdošana par faktiski iegūtiem.

14. Maldinoša atsaukšanās – neeksistējošu, neizmantotu vai apzināti neprecīzi norādītu avotu iekļaušana darbā.

15. Nekorekta pārfrāzēšana – cita autora teksta pārveidošana, galvenokārt aizstājot vārdus vai mainot teikuma struktūru, bet nenorādot sākotnējo avotu.

16. Tulkojuma uzdošana par savu darbu – cita autora teksta tulkošana no citas valodas un iesniegšana kā paša radīta satura bez atbilstošas atsauces.

17. Pašplaģiāts vai neatļauta darba atkārtota izmantošana – iepriekš iesniegta vai vērtēta darba vai tā būtiskas daļas atkārtota iesniegšana citā vērtējamā darbā bez pedagoga atļaujas.

18. Neatļauta MI izmantošana – MI izmantošana pretēji pedagoga noteiktajam MI izmantošanas līmenim vai nosacījumiem, vai MI radīta satura uzdošana par paša patstāvīgi radītu saturu.

19. MI izmantošanas nenorādīšana – MI izmantošanas nenorādīšana vērtējamā darbā, ja MI izmantots darba satura, struktūras, argumentācijas, teksta, attēlu, datu, koda vai cita vērtējama rezultāta radīšanā vai būtiskā pārveidošanā un šāda norāde ir paredzēta Ģimnāzijas MI izmantošanas kārtībā vai pedagoga norādījumos.

20. Autorības vai darba tapšanas procesa sagrozīšana – nepatiesas informācijas sniegšana par to, kā darbs tapis, kādi avoti, rīki vai palīdzība izmantota vai kas piedalījies darba izstrādē.

21. Par akadēmiski negodīgu var tikt atzīta arī cita šajā Kārtībā tieši neminēta rīcība, ja tās mērķis vai rezultāts ir nepamatotas priekšrocības iegūšana, maldināšana par darba autorību vai cita skolēna snieguma neatļauta ietekmēšana.

III. Mākslīgā intelekta izmantošana akadēmiskā godīguma kontekstā

22. MI izmantošanu Ģimnāzijā regulē Ģimnāzijas Mākslīgā intelekta izmantošanas kārtība. Šī Kārtība nosaka MI izmantošanas saistību ar akadēmisko godīgumu.

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

23. Pedagogs atbilstoši uzdevuma mērķim nosaka MI izmantošanas līmeni un nosacījumus. Skolēns tos ievēro un, ja nosacījumi nav skaidri, pirms MI izmantošanas tos precizē pie pedagoga.

24. MI izmantošana pati par sevi nav akadēmiskā godīguma pārkāpums. Par pārkāpumu uzskatāma MI izmantošana, kas neatbilst pedagoga noteiktajiem nosacījumiem vai rada maldinošu priekšstatu par skolēna patstāvīgi paveikto darbu.

25. Vērtējamā darbā skolēns norāda MI izmantošanu atbilstoši Ģimnāzijas MI izmantošanas kārtībai un pedagoga noteiktajām prasībām. MI izmantošanas norādē ietver vismaz izmantoto MI rīku, izmantošanas mērķi un darba posmu, kurā tas izmantots.

26. MI izmantošanas norādīšana pati par sevi nav akadēmiskā godīguma pārkāpums un neatbrīvo skolēnu no pienākuma norādīt izmantotos informācijas avotus, ja uzdevumā nepieciešamas atsauces.

27. Skolēns ir atbildīgs par iesniegtā darba saturu arī tad, ja darba tapšanā izmantots MI.

IV. Zinātniski pētnieciskie, projekta un citi apjomīgi darbi

28. Zinātniski pētnieciskajos darbos (ZPD), projekta darbos un citos ilgstoši izstrādājamos darbos īpaša nozīme ir darba autorībai un izsekojamam darba tapšanas procesam.

29. Skolēns saglabā būtiskus darba tapšanas pierādījumus, piemēram, darba plānu, piezīmes, melnrakstus, izmantotos avotus, datu ieguves materiālus, dokumenta versiju vēsturi vai citus darba procesa pierādījumus.

30. ZPD MI izmantošana ir norādāma neatkarīgi no MI izmantošanas apjoma, ja MI izmantots darba satura vai procesa atbalstam, tostarp ideju ģenerēšanai, informācijas meklēšanas atbalstam, teksta vai valodas apstrādei, datu analīzei, programmēšanai, attēlu radīšanai vai citā darba posmā.

31. ZPD autoram jāspēj izskaidrot darba saturu, metodoloģiju, izmantotos avotus un secinājumus, pamatot izdarītās izvēles, nošķirt savu ieguldījumu no citu personu un MI ieguldījuma un pēc pieprasījuma demonstrēt būtiskus darba tapšanas posmus.

32. Datu fabricēšana vai falsificēšana, citas personas vai MI radīta darba būtiskas daļas uzdošana par savu un apzināta nepatiesas informācijas sniegšana par ZPD tapšanu uzskatāma par būtisku akadēmiskā godīguma pārkāpumu.

V. Skolēna tiesības un pienākumi

33. Skolēnam ir tiesības pirms darba veikšanas saņemt skaidrus uzdevuma izpildes un vērtēšanas nosacījumus, tostarp informāciju par atļautajiem resursiem, sadarbības formām un MI izmantošanas līmeni, ja tas ir būtiski uzdevuma izpildei.

34. Skolēnam ir tiesības saņemt pedagoga skaidrojumu par akadēmiskā godīguma prasībām.

35. Iespējama pārkāpuma gadījumā skolēnam ir tiesības tikt informētam par radušos aizdomu būtību, sniegt paskaidrojumu un darba tapšanas pierādījumus, kā arī lūgt lēmuma pārskatīšanu šajā Kārtībā noteiktajā kārtībā.

36. Skolēna pienākums ir ievērot akadēmiskā godīguma principus, iesniegt savu darbu, korekti norādīt avotus un MI izmantošanu, ievērot pedagoga noteiktās sadarbības un resursu izmantošanas robežas un pēc pamatota pieprasījuma izskaidrot darba saturu un tapšanas procesu.

37. Skolēns nedrīkst palīdzēt citam skolēnam pārkāpt akadēmiskā godīguma principus.

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

VI. Pedagoga tiesības un pienākumi

38. Pedagogam ir tiesības atbilstoši mācību mērķim noteikt atļautos un neatļautos resursus, sadarbības formas un MI izmantošanas līmeni un nosacījumus.

39. Pamatotu aizdomu gadījumā pedagogam ir tiesības lūgt skolēnam izskaidrot darba saturu un tapšanas procesu, uzrādīt izmantotos avotus, melnrakstus, dokumenta versiju vēsturi vai citus darba tapšanas pierādījumus, kā arī mutiski vai praktiski demonstrēt izpratni par iesniegto darbu.

40. Pedagoga pienākums ir formulēt skaidrus uzdevuma nosacījumus un mācīt savam mācību priekšmetam atbilstošas akadēmiskā godīguma prasmes, tostarp avotu izmantošanu, atsaukšanos, pārfrāzēšanu un atbildīgu MI izmantošanu.

41. Pedagogs iespējamu akadēmiskā godīguma pārkāpumu izvērtē pēc būtības un pirms lēmuma pieņemšanas dod skolēnam iespēju sniegt paskaidrojumu.

42. Pedagogs piemēro sekas samērīgi, ņemot vērā pārkāpuma apstākļus, smagumu, nodomu, skolēna pieredzi un atkārtotību, ievērojot Ģimnāzijas skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtību un citus Ģimnāzijas iekšējos normatīvos aktus.

VII. Tehnoloģisko rīku izmantošana darba autentiskuma izvērtēšanā

43. Ģimnāzija un pedagogi var izmantot teksta līdzības, plaģiāta, MI radīta satura noteikšanas vai citus tehnoloģiskos rīkus kā palīglīdzekļus iespējamā akadēmiskā godīguma pārkāpuma izvērtēšanā.

44. Automatizēta rīka rezultāts, tostarp teksta līdzības procents vai MI ģenerēta satura varbūtības rādītājs, pats par sevi nav pietiekams pierādījums akadēmiskā godīguma pārkāpumam.

45. Izvērtējot iespējamu plaģiātu, ņem vērā sakritību raksturu un nozīmi, izmantotos avotus, atsauču korektumu, darba veidu un kontekstu, nevis tikai automatizēti noteiktu līdzības procentu.

46. Izvērtējot iespējamu neatļautu MI izmantošanu, ņem vērā informācijas kopumu, tostarp uzdevuma nosacījumus, darba tapšanas procesu, skolēna paskaidrojumu, izmantotos avotus, dokumenta versiju vēsturi un skolēna spēju demonstrēt izpratni par iesniegto darbu.

VIII. Iespējama akadēmiskā godīguma pārkāpuma izvērtēšana

47. Ja pedagogam rodas pamatotas aizdomas par akadēmiskā godīguma pārkāpumu, pedagogs informē skolēnu par aizdomu būtību un dod iespēju sniegt paskaidrojumu.

48. Ja nepieciešams, pedagogs var lūgt skolēnam uzrādīt darba tapšanas procesa pierādījumus vai demonstrēt darbā nepieciešamās zināšanas un prasmes.

49. Pedagogs izvērtē pieejamo informāciju kopumā un lemj, vai ir noticis akadēmiskā godīguma pārkāpums un kāda ir tā smaguma pakāpe.

50. Nosakot pārkāpuma smagumu, ņem vērā:

50.1. pārkāpuma apjomu un raksturu;

50.2. ietekmi uz vērtējuma objektivitāti;

50.3. skolēna vecumu un pieredzi;

50.4. to, vai prasība pirms darba bija skaidri noteikta un skolēnam saprotama;

50.5. nodomu vai neuzmanību;

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

50.6. skolēna sadarbību situācijas noskaidrošanā;

50.7. iepriekšējos akadēmiskā godīguma pārkāpumus;

50.8. darba veidu un nozīmīgumu.

IX. Pārkāpumu līmeņi un sekas

51. Maznozīmīgs pārkāpums ir neliela apjoma pārkāpums, kas radies galvenokārt nezināšanas, nepietiekamas prasmes vai neuzmanības dēļ un nav būtiski ietekmējis vērtējuma objektivitāti.

52. Maznozīmīga pārkāpuma piemēri: atsevišķa nekorekti noformēta atsauce; nepilnīga MI izmantošanas norāde; neliela apjoma nekorekta pārfrāzēšana; pirmreizēja kļūda avota norādīšanā; cita līdzīga situācija bez būtiska maldināšanas nolūka.

53. Maznozīmīga pārkāpuma gadījumā primārais mērķis ir mācīt akadēmiskā godīguma prasmi. Pedagogs var sniegt skaidrojumu vai aizrādījumu, uzdot izlabot atsauces vai citu pārkāpumu vai pārstrādāt darba daļu mācīšanās nolūkā. Ja pārkāpums skar summatīvi vērtējamu darbu, tā ietekmi uz vērtējumu nosaka Ģimnāzijas skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtība.

54. Vidēji nozīmīgs pārkāpums ir rīcība, kas rada vai var radīt būtisku nepamatotu priekšrocību vērtēšanā vai ietver apzinātu akadēmiskā godīguma prasību neievērošanu.

55. Vidēji nozīmīga pārkāpuma piemēri: būtiskas teksta daļas izmantošana bez atsauces; neatļauta sadarbība individuālā darbā; neatļauta MI izmantošana vērtējamā darbā; MI radīta satura iesniegšana kā sava; norakstīšana; citas personas darba daļas iesniegšana kā savas; apzināti nepatiesas vai neeksistējošas atsauces; atkārtots maznozīmīgs pārkāpums pēc iepriekšēja skaidrojuma.

56. Vidēji nozīmīga pārkāpuma gadījumā pārkāpums tiek dokumentēts Ģimnāzijas noteiktajā kārtībā; par to var tikt informēts klases audzinātājs un direktora vietnieks izglītības jomā. Nepilngadīga skolēna vecāki vai likumiskie pārstāvji tiek informēti, ja pārkāpums ir būtisks vai atkārtots. Pārkāpuma ietekmi uz vērtējumu nosaka Ģimnāzijas skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtība.

57. Smags pārkāpums ir apzināta un būtiska akadēmiski negodīga rīcība, kas būtiski sagroza vērtējumu, darba autorību vai mācību procesa taisnīgumu.

58. Smaga pārkāpuma piemēri: pilnībā citas personas vai MI radīta darba iesniegšana kā sava; apzināta datu fabricēšana vai falsificēšana; sistemātiska krāpšanās; citas personas darba iegāde vai pasūtīšana; citas personas uzdošanās par skolēnu vai citas personas izmantošana darba izpildei; būtiska ZPD autorības sagrozīšana; atkārtoti vidēji nozīmīgi pārkāpumi; apzināta akadēmiskā pārkāpuma organizēšana vai palīdzēšana vairākiem skolēniem krāpties.

59. Smaga pārkāpuma gadījumā pārkāpums tiek dokumentēts, tiek iesaistīts direktora vietnieks izglītības jomā un, ja nepieciešams, Ģimnāzijas vadība; nepilngadīga skolēna vecāki vai likumiskie pārstāvji tiek informēti. Pārkāpuma ietekmi uz vērtējumu un citas sekas nosaka Ģimnāzijas skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtība un citi Ģimnāzijas iekšējie normatīvie akti.

60. Pārkāpuma līmenis un sekas netiek noteiktas automātiski tikai pēc pārkāpuma veida. Tās nosaka, izvērtējot konkrētās situācijas apstākļus un ievērojot samērīguma principu.

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

X. Lēmuma pārskatīšana

61. Ja skolēns nepiekrīt pedagoga lēmumam par akadēmiskā godīguma pārkāpumu, skolēnam ir tiesības lūgt lēmumu pārskatīt.

62. Vispirms situāciju pārrunā skolēns un attiecīgā mācību priekšmeta pedagogs.

63. Ja vienošanās netiek panākta, pilngadīgs skolēns vai nepilngadīga skolēna likumiskais pārstāvis var rakstīt iesniegumu direktora vietniekam izglītības jomā, kurš izvērtē pieejamo informāciju un nepieciešamības gadījumā uzklausa iesaistītās puses.

64. Sarežģītā vai strīdīgā gadījumā direktora vietnieks var pieaicināt attiecīgās mācību jomas pedagogu vai citus kompetentus Ģimnāzijas darbiniekus.

65. Ja strīds ir tieši par mācību sasniegumu vērtējumu, tā pārskatīšana notiek Ģimnāzijas skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtībā noteiktajā kārtībā.

66. Ja arī pēc atkārtotas izvērtēšanas jautājums nav atrisināts, to izskata Ģimnāzijas direktors normatīvajos aktos un Ģimnāzijas iekšējos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

67. Līdz lēmuma pieņemšanai informācija par iespējamo pārkāpumu tiek izpausta tikai personām, kuru iesaiste nepieciešama situācijas izvērtēšanai.

XI. Akadēmiskā godīguma kultūras veidošana un informēšana

68. Ģimnāzijas mērķis ir ne tikai reaģēt uz akadēmiskā godīguma pārkāpumiem, bet sistemātiski attīstīt akadēmiski godīgas mācīšanās prasmes.

69. Skolēni atbilstoši vecumposmam un mācību priekšmeta specifikai apgūst informācijas avotu izvērtēšanu, citēšanu un atsaukšanos, pārfrāzēšanu, individuāla darba un sadarbības robežas, atbildīgu digitālo un MI rīku izmantošanu un sava darba procesa dokumentēšanu.

70. Ar Kārtību klašu audzinātāji iepazīstina skolēnus katra mācību gada sākumā. Skolēns Ģimnāzijas noteiktajā veidā apliecina, ka ir iepazinies ar Kārtību.

71. Nepilngadīgu skolēnu vecākiem vai likumiskajiem pārstāvjiem Kārtība ir pieejama Ģimnāzijas noteiktajā elektroniskajā vidē un Ģimnāzijas tīmekļvietnē.

72. Pedagogi ar Kārtību tiek iepazīstināti, uzsākot darbu Ģimnāzijā, un pēc būtisku grozījumu veikšanas.

73. Kārtību pārskata pēc nepieciešamības, īpaši tad, ja tiek grozīta Ģimnāzijas skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtība, MI izmantošanas kārtība vai citi ar akadēmisko godīgumu saistīti normatīvie akti.

74. Kārtība stājas spēkā 2026. gada 1. oktobrī.

Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas vadītājs/direktors
(izglītības jomā) p.i. D.Kriķis

Zeimanis 67227412

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu